

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno smanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opraviščno
(administracija) in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna
šteč. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Trst, Istra, Gorica, Kranjska itd. čegavi naj bodo?

(Konec.)

V daljni razpravi g. pisatelj dokazuje, da se je Trst pred 500 leti prostovoljno vdal Avstriji, samo da mogočni sovražnici, beneški republiki, ni padel v žrelo, in da je po Avstriji dospel do sedanjega blagostanja. Še pred enim stoletjem je bil Trst majhno mestice s 3000 prebivalci, in če bi se zedinil z Italijo, kakor Libero Liberi zahteva, bi zopet zgubil svojo veljavo in po ulicah njegovih bi kakor v začetku tega stoletja zopet trava rastla. Tudi Gorica in Gradiška, ki ste imeli do 16. stoletja lastne vladarje, se niste po sili, ampak vsled družbinskih pogodb zedinili z Avstrijo. Čez vse smešna pa je trditev, da so vsi prebivalci omenjenih dežel italijanske krvi, ko vsak šolski otrok vé, da je prebivalstvo primorsko razun 10.000 Nemcev in 40.000 Furlanov (kteri številki ste pa v istini še previsoki. Vred.) vseskozi slovansko.

Ljubljane in okolice njene si Libero Liberi ne prilastuje, in kaj mislite, zakaj ne? Ker murve, ki so zgolj italijanska drevesa, tukaj ne rastejo! Če bi bil kedaj obiskal naše mesto, mu g. Filli po pravici ugovarja, in si ogledal njega okolico, bi se bil lahko opočil v senci brezštevlnih okoli Ljubljane in na Gorenjskem (pa tudi na Dolenjskem. Vred.) rastečih murvinah dreves ter si nekoliko ohladil svojo prevročo italijansko kri.

Ker se pisatelju italijanskemu zlasti po Trstu sline cedé, g. Filli iz zgodovine dokazuje, da je nekdaž neznatni Trst svojo ve-

ljavo pridobil le po vladarjih avstrijskih, zlasti po Ferdinandu I., ki je 25. sept. 1522 potrdil določbe prejšnjih vladarjev, Ferdinandu III., Leopoldu I., Mariji Tereziji, Jožefu II., zlasti pa Karolu VI., ki se sme tako rekoč imenovati ustanovitelj mesta tržaškega, ki mu je iz hvaležnosti stavilo spominek, ki še zdajkinča trg, ki je eden največih in najkrasnejših v Trstu.

Ko je Karol VI. prevzel vladavo avstrijsko, imel je Trst komaj 3000 prebivalcev. Nekaj let pozneje imel jih je že 5000, l. 1785 že 17.000, l. 1795 čez 27.000, l. 1801 okoli 31.000, l. 1808 čez 33.000 in sedaj to število znaša že 90.000.

Pa tudi za časa Lotarov in Berengarov, piše g. Filli, Trst ni bil pod oblastjo kraljev italijanskih, ki so gospodovali v Istri, ampak vsled diplome kralja Lotara II., od 8. avgusta 948 je bil pod vladarstvom svojih škofov, ki so imeli pravice samosvojnih vladarjev in so smeli celó denarje s svojo podobo kovati. Kako more sedaj Libero Liberi trditi, da se mora Trst vsled zgodovinske pravice svoje zediniti z apeninskim polotokom? Kakšne dobrote je li Trst prejel od italijanskih vladarjev? Trst nikdar ni hotel nositi jarma italijanskega, dasi je beneška republika vse žile napenjala, da bi ga bila spravila v svoje roke. A ko je spredel, da se sam ne bo mogel braniti, odpovedal se je raji svoji samostalnosti in se prostovoljno izročil varstvu vladarja avstrijskega, kakor da bi se bil hotel zediniti z Italijo.

V dokaz, kako malo Tržačani marajo za kralja italijanskega, se g. pisatelj sklicuje tudi na l. 1848, ki je bilo kri nekterih prenapetih mladenčev tako razburilo, da so sklenili po-

lastiti se tržaškega gradu in na postrešju njegovem nataktniti italijansko zastavo. Odločenega dne o dogovorjeni uri res prijadra v tržaško luko nekaj jako slabih ladij, katerih mornarji so hoteli prekucniti svet in oklicati republiko sv. Justa v zvezi z republiko sv. Marka! Tržačani so tedaj imeli tem lepšo priliko pokazati svojo vnemo za novo Italijo, ker so Dunajčani rogovilili proti svojemu vladarju, ker se je morala vojna avstrijska umikati iz Lombardije in Venecije in so se kot junaki preslavliali vsi, ki so zapodili svoje vladarje. Kaj pa store Tržačani? Z nevoljo iz mesta zapodé tiste, ki so jih zapeljevali k nezvestobi, razpnó zastavo avstrijsko in vsi, ki so mogli orožje nositi, se zberó na javnem trgu, da bi mesto branili pred sovražnim napadom. Tako so (slovanski) prebivalci tržaški pokazali, da hočejo zvesti ostati Avstriji.

Iz vsega tega je razvidno, sklepa g. pisatelj, da srca Tržačanov ne goré za Italijo, da so trditve, ki jih Libero Liberi v svoji knjigi omenja, zgolj prazne besede, pa kakor jajce jajcu podobne domišljiji tistih italijanskih prenapetnežev, kteri se v Trstu, Gorici, in Istri od nas masté, pa v zahvalo pred vladavo sumičjo naše avstrijsko rodoljubje.

To je ob kratkem obseg knjižice, ktero je g. pisatelju narekovala ljubezen in vnema za Avstrijo. Le to v njej pogrešamo, da se premalo povdarja važnost slovanskega življa v omenjenih deželah in silna potreba ta življa zdatno podpirati, ne ga pa zatirati, da se bode zamogel tudi v prihodnje ravno tako krepko in radostno ustavljati nakanom tiste stranke, ki hoče Trst na vsak način odtrgati od Avstrije in prilepiti ga novi Italiji. Da se niso

Vzor pravega katolika in rodoljuba.

VII.

Državni pravdnik vam je rekel: zarota je, in mora biti. Priznavam njegov bistri um, talent in marljivost, s ktero je razpravljal svojo reč in 11 ur, 11 dolgih — predolgih ur s tim izpolnil. Kaj vam je dokazal? V začetku svojega govora je rekel, da bote na koncu resničnost zarote dokazano našli, a na koncu vas je zavrnil na začetek, kjer bi bil to dokazal. Spominjam se, da se je po Hardy-jevi pravdi vsako leto slovesno obhajal dan, ko je bil Hardy nekrivega spoznan, in pri tej slovesnosti se je napijalo na zdravje nekemu porotniku. Ta je namreč tako le govoril: „Gospod predsednik in moja gospoda! Hočem vam povedati, zakaj sem gospoda Hardy-ja nekrivega spoznal. Gospod licencijat Skott je potreboval za svojo tožbo 11 ur, in deset dni se je porabilo za priče. Mislil sem si tedaj, mož ktere ga krivico dokazati treba toliko časa, ne more nikakor kriv biti.“ To je tudi naš slučaj in slučaj gospoda državnega prokuratorja. Prvle ko se je pričela pravda, kake govorice

o strašnih skrivnostih, ki bodo prišle na dan, razlegale so se po mestu! In ko je državni pravdnik svoj govor končal, slišalo se je v tej sodnijski dvorani, na shajališčih in ulicah popraševati: Kako, je li to vse? No, to smo že prvle znali, in to je zarota? Da! moja gospoda! kakšne temne skrivnosti, kakšni strašni nakani so se obelodanili? Vse te gorgone, hidre, strašne himere, ki so se pričakovale, kaj je ž njimi? Pokazale se niso, ker niso nikoli životarile „Očita se, da že preobilno obiskovanje je delalo tabore nepostavne. To mnenje se mi zdi preborno, da bi o njem dalje govoril. Ne tajim, da so se oni tabori obhajali, da so se od nebrojne množice obiskovali; še ponosen sem na to. A vprašam, moja gospoda! vkončalo-li se je na teh shodih življenje kakega človeka, moža, žene ali otroka, da le življenje kake živali, ali je bilo v nevarnosti? Vi odgovarjate soglasno: ne. Pretepal-li se je kdo, poškodoval ali razžalil? Ne. Ravnalo-li se je s kako žensko, mlado ali staro razžaljivo, in nenežno? Vi odgovarjate: ne. Ukradel-li se je eden šiling denarja ali pa vničil? Ne! Vendar, pozabil sem: neki

policijski služabnik je prisegel, da je v Tari ljudstvo tako daleč zabredlo v svojej silovitosti, da je skoro nekež stari ženski šotor s peprom podrlo. — Ni-li torež čudno, izvanredno, očitati mi: jaz sem na ovih shodih ljudstvo tako razdražil, da je že stalo ob robu punta, ko je bilo vendar obnašanje tega ljudstva tako izvrstno, njegovo vedenje tako v redu, da se ni nikaka nezgoda pripetila?

„Moja gospoda! to irsko ljudstvo tudi vašo razsodbo mirno pričakuje. Zna jo grajati, kakor je to med ljudmi navada, ako kaka sodba ne ugaja njih čuvstvu in želji; a nje-nega zakona ne bo oskrunilo, kakorkoli se bo glasila vaš razsodba, kakoršna koli bo osoda nevrednega moža, ki govori sedaj k vam in se poslavlja: biti odgojitelj irskega naroda in učitelj postavne miroljubne in strpljive političke borbe.

A mnogi shodi vzročijo naravski strah, ugovarja se. Delajo to, moja gospoda! Vprašajte sebe same! Niso bili vsi uradi dotičnega okraja, v kojem se je zborovalo, svedoki zborov? . . .

Jako važne besede so posebno te le: „Jaz

dali slovanski prebivalci in zlasti okoličani tržaški po zvitem prizadevanji te stranke preslepiti in vneti za blaženo Italijo, kar bi se bilo z vsakim drugim narodom morda že zgodilo, pride le od tod, ker ima Slovan in zlasti Slovenec tako trden naroden značaj, da mu po vsi pravici velja izrek pesnikov:

Mrast se omaja in hrib,
Zvestoba Slovencev ne gane!

Turške mule bodo še Reno pile.

Nar.

Poročilo njim, katerim je izročena vernikov bodočnost:

„Vaši predniki v službi punta v Hercegovini ali iz nesposobnosti ali iz hudobne volje o pravem času zadušiti niso mogli ali niso hoteli. Ta punt se je razširil v bojevanje, v križarsko vojsko, v katero se mešati je pripravljena vsa Evropa.

Zoper te puntarje in te izdajalce, kateri so našo drago očetovino izdati hoteli našim najgroznejšim sovražnikom, bojujemo se sedaj in dobili smo jih pod-se s pomočjo Boga in Mahomeda, ktera sta z nami oba. Vi veste, da so te zmage, ki smo jih dobili zdaj zapored, kupljene in se morajo še vedno odkupovati s sveto krvijo verniško.

Ravno sedaj pa djauri, kateri kakor hiše iz kvart padajo pred našimi zmagovitimi vojnam, in brezbožna ljudstva evropska, ki trepečejo pred nami, Muselmane prosijo milosti in usmiljenja.

Vi pa, kateri nas vladate, in kateri kanite sklepati pogodbe, pomnite si dobro, kar vam povemo: Ako storite mir brez dovoljenja zadnjega muselmanskega berača, bodi si s katerimi koli izgovori, pri svetem imenu Mahomedovem vam prisežemo, da viseli bote na prostoru pred seraskeratom (vojnega poveljnika šotorom) nabodeni — vi, vaše babe in vaši otroci.

Čujte, ktere pogoje turški narod pa zmogoslavna vojna naklada brezbožni Evropi!

I. O Srbiji, Črni gori, Moldavi in Valahiji, z eno besedo, o vseh teh umazanih djaurskih gnjezdih, nočemo nič več vedeti; delati se ima z njimi brez obzira, kakor s turškimi pokrajinami.

II. Rusija mora nam plačati precejšnjo vojno odškodnino ter prepustiti nam Krim, vse Črno morje z vsemi sosednjimi zemljami vred.

spadam k krščanski veri, ktera — naj se očita bodi karkoli jezuitom — uči, da se ne more še tako velik uspeh za pojedinega, še tako velik uspeh za državo in cerkev na račun kacega zločinstva doseči, da se ne more njeeden greh še s tako veliko koristjo opravičiti ali zakriti. Milordji, časniki so naznanjali vsemu svetu, in če ne bi tudi bili, znano je vendar, da je težko kedaj privaten mož ljudsko zaupanje v tej meri imel in ga ima, kakor jaz. Meni zaupajo katoliški laiki te dežele v vseh stanovih, meni zaupajo katoliški duhovniki viši in nižji. Pridobil sem si to zaupnost, ker sem se odkritosrčno in celo svoje življenje držal načel, koja sem širil. Katolik se zagovarja tu pred protestantskimi sodniki, pred očmi, smem reči, knezov in narodov sveta; in prosim vas, prevdarite, ali hočete vse svoje domoljube, med timi protestante naj višega dostojanstva, omadeževati po rabsodbi, ktera bi popolnoma odkritosrčnost naukov mojega celega življenja, ponos in slavo mojega bitja, krepkost in tolažbo mojih zginjajočih let, moje upanje na višo in slovesnejo sodbo z naglo dvombo zatemnila. Gotovo! vi ne morete ver-

III. Vsa Evropa mora s slovesno prisego obljubiti, da se ne bode brigala nič več za Turčijo, sicer bode konec Evrope pa tudi vas.

Narod prerokov.“

Tako se glasi poročilo, o čegar spočetku je povedal „Slovenec“ že v št. 115, in katero se, kakor pišejo zdaj Lugdunske „Missions catholiques“, pošilja in razširjuje po vsej Turčiji. Iz njega se vidi, kako Turčinom raste greben, in kolika nevarnost proti kristijanom bližnjim, posebno pa po državah turških naseljenim, vzlasti v slučaju, kedar Turčini potolčeni bi morali kopita pobirati na begu v Azijo. Vidi se pa tudi, kolika potreba je, da se brž ko brž pomaga ubogim djauirom t. j. kristijanom, s katerimi počenjajo Muselmani, kakor z brezverniki, s psi in živalskimi čedami. Da bi bilo po njihovem oklicu, skoro bi res turške mule pile Reno, kakor napoveduje narodna pravljica*).

Kedar sila do vrha prikipi, naj pomoč božja se glasi — zdaj vzhodnim kristijanom, in vse krščanske vlade naj skrbijo zato, da se ukroti turška krutost, kakor se je bila ukrotila nekdanj, kar Koseski opeva l. 1844 v Sloveniji n. pr.:

„Zdaj prestrašen oblak na čelu se iztoka dvigne, Bajesid Ildirim — blisk — njemu se v jedru rodi, Novi vihar buči, na Kosovu Miloš Obilić Pade za vero, za dom, Lazar junaški je prah, V morju krščanske krvi ozidje Nikopoljsko plava.

Kje je natoku zajez, kje v zmoti občinski osetba? Svetu zapadnemu mor, pravdi razbitje grozi, Jadrno bliža verig rožljanje se, z meči šumenje, Grozomnoživši komet žuga na nebu pogin, Opominjaje poklic mi moje nekdanje pomembe.

Sine navdušene zdaj med borce v prednemu redu Urno postaviti hitim, vrata jadranske zaprem, Roko sestrancu podam na Donavi, Tisi in Krki, Vodju posvetim život, ter se Bogu zarotim, Moje domovje mejak krivoverstvu da bode gotovo.

Gore slovenske so zdaj od Kope, do Soče, do Drave V žarku gorečih grmad trombe zapadu na boj, Prsi slovenske jez viharnemu toku divjakov, Svetu trepečemu varh, trum janičarskih obup, Meči slovenski pogin tlačivniku vere in pravde.

Vojska mi divja gromi zdaj trojno stoletna na mejah, Daša se strahu ne vdá, srcu ne vpade pogum.

*) Dobili smo hud dopis o hudem Turku. Kedar bode silil ta čez Savo in Kolpo, ne razdelimo ga, podamo ga celega. Sicer pa ne bodi ga treba Turka na Reno, kajti nekaj časa že razsajajo ondod prav po turški — preganjaje katoliško cerkev in begovaje verne katoličane! Vred.

jeti, da sem bil jaz, nezvest načelom svojega celega življenja, sposoben: stopiti nepremišljeno v zaroto, ki ne bi se vjemala z dosedanjim življenjem. Vsakdo izmed vas, moja gospoda, spominja se še živo strašnih zavez delavcev, ki so bile pred osmimi leti v Dublinu in po drugod na Irskem običajne. Trdilo se je: jaz sem sposoben, da žrtvujem svoje nazore ljudske ljubezni; a kdo more to reči? Ne bi bil se lahko priljubil onim zaveznikom? A ustavljal sem se jim javno z nevarnostjo lastnega življenja Spominjate se, kako sem obsodil govore Amerikanca Tyler-ja, sina predsednikovega, kako vso Amerikansko sočutje za našo reč. Povedal sem slovesno Amerikancem: irsko ljudstvo ne sprejme od njih nikake pomoči, zaradi koje bi le od daleč njegova zvestoba do poglavarja postala sumljiva; in razven tega se še spominjate, kako sem prej in slej robstvo v zedinjenih državah obsodil. Mnogo denarja se je nabralo tudi v južnih suženstvo podpirajočih zedinjenih državah za našo hranilnico; a sem-li se bal vsled te podpore resnico govoriti, v vprašanji zaradi suženstva imenovati kupovalce sužnjev:

Kako se bije moj sin za vero, za kralja, za slavo, Priča Kostajnica, Beč, Kisek, Radgona, Siget, Siskia stara slavi Andreja junaškega moj'ga.

Glej, in dopolnjeno je! sovražniku strašnem osrče Vjedajo rane ko strup, dlani odpadel je meč; Naskakovavec osođ, ki zobe drakonove s'jal je, Kaj je današnjega dne? votla podoba za vid, Sužnim nezvestim posmeh, zaničevanemu ptujcu igrača!“

Politični pregled.

V Ljubljani, 3. novembra.

Avstrijske dežele.

Cesar so 29. oktobra sprejeli poročnika na ruskem dvoru, barona Langenaua, ter so se z njim nenavadno dolgo razgovarjali. 30. okt. je bil pri cesarju državni denarni minister Hoffmann. Ker Langenau in Hoffmann neki nista posebna prijatelja Andrassyeva, trdijo nekteri, da omenjeni avdienci imate jako važen političen pomen.

Ministerstvo Auerspergovo je v hudi zadregi, ker vse izgovarjanje in pojasnovanje nemško-liberalne stranke ni potolažilo. V središču je med ministrovim govorom pač nekaj poslancev ploskalo, a slišalo se je tudi sikanje in sicer na levi strani, kjer po izreku poslanca Mengerja sedi ministerska stranka. Razpor med ministri in večino državnega zbora se pa utegne še le prav pokazati pri obravnavi o zadevah vzhodnih, ki se jutri prične. Oglasilo se je za besedo že 33 poslancev, med katerimi so: Herbst, Fux, Plener, Hanisch, Scharschmidt, Giskra, Kopp, Hohenwart, Vošnjak, Pražak, Greuter, Skene, Kuranda, Fanderlik. Levičniki so že v klubu hudo ropotali in prof. Süß je naravnost rekel, da prt med njim in ministerstvom je že davnej prezezan. Kdo bi se tedaj čudil, da je vsled tega na Dunaju že počil glas o ministerski krizi?

Kongrua za duhovnike. Minister bogočastja je državnemu zboru izročil načrt postave, po kateri se ima duhovnikom plača zboljšati. Nam pa se dozdeva, da bodo vsled te vravnave nekteri duhovniki še na slabem, kakor so bili, če se jim bodo namreč vsteli vsi dohodki, katerih mnogi dosedaj niso bili vračunjeni. Postava obsega 6 paragrafov, katerih prvi določuje, da se ima duhovnikom kongrua (t. j. najmanjša vsakemu odločena plača) doplačati iz verskega zaklada, če drugi dohodki za to ne zadostujejo. Vrvnanje kon-

sovražnike Boga in ljudi, krivičnike in hudobneže, pomagače preklete kupčije? O moja gospoda! da bi bil res hinavec, podal bi bil onim kupovalcem sužnjev nekatere sladke besede sprave; a moje srce je in je bilo zmirom napolnjeno z ljubeznijo do svobode in ljudi; in oni govoré laž, ki trdijo, da sem bil kedaj hinavec, potuhnjenec. Čitali ste, moja gospoda, v časnikih, da se nam je iz Francije pomoč ponujala; da nam je demokratna stranka v Parizu, Ledru-Rollin na vrhu, denarje in podporo naklonila. Ona stranka sovraži Anglijo globoko in ljuto — ljuti srd proti Angliji, ki še vreje pri spominu na boj Waterloo-ski morda ne po krivem v francoskem narodu, ima svoj naj boljši izraz v stranki Ledru-Rollin-a. Zahteval-li sem pomoči one stranke, ali sestavil na njen predlog odgovor v spodbudljivem glasu? Moj glas je bil marveč preumljivo glasilo lojalno zvestih podložnikov. Zavrgel sem francosko pomoč, zavrgel sem jo z nevoljo, in svaril sem Ledru Rollin-a: priti na Irsko. Je-li bilo to početje hinavsko?

Na dalje govori, kako lahko bi bil pomoči našel pri tej ali onej stranki na Angležkem

grue obsega pa 27 paragrafov. Fajmoštrom na Dunaji je odločenih 1800 gold. letne plače, v okolici dunajski pa 1200 in 1000 gld., v glavnih mestih 1000 gld., v večjih trgih in kopalniških 700 gld., drugim pa 500 gld. Kaplanom na Dunaji je odmerjenih 500 gld., v okolici pa, po mestih in trgih 400 gld., po deželi pa 300 gld.

Grof Andrassy je v soglasju z državnim denarnim ministrom bar. Krausa poslal v Dalmacijo in vojaško granico, da se osebno prepriča o stanu bosenskih in hercegovinskih begunov in pri dotičnih gosposkah poizvé, kako bi se dalo za te revčke čez zimo skrbeti.

Hrvatski sabor se ima neki 12. t. m. skleniti.

Vnanje države.

Z bojišča se poroča, da so Turki bombardirali Aleksinac in Deligrad; turška poročila celó pravijo, da so 31. okt. Aleksinac Srbom vzeli. V boju okoli Djunis je palo 10.000 Turkov, 1500 Srbov, 2500 Rusov. — Horvatovič brani dolino, ki se med Gaglovo in Kapičivo razprostira proti Kruševcu, Šiljegovec pa je zažgal, da ga Turki ne zasedejo. Paračin se vtrjuje in rezervisti so dobili povelje marširati k svojim oddelkom. Turki iz Malega Zvornika neki marširajo proti Ložnici. Srbi so v veliki stiski in Ristič je neki rekel, da bo Srbija sama za-se sklenila mir, če Rusija nemudoma ne prične vojske. Dogodki na bojišču so pa Rusijo vendar-le spravili na noge. Poroča se namreč, da je car 30. oktobra poročniku Ignatijevu zaukazal z vsemi uradniki zapustiti Carigrad, če Turčija v 48 urah brez-pogojno ne sprejme čednega premirja.

Kakor se iz Petrograda vradno telegrafuje, je Turčija privolila dvemesečno premirje počenši s 1. novembrom in poveljnikom svojim dala povelje nemudoma ustaviti bojevanje. Vojska med Rusom in Turkom je tedaj za nekaj časa zopet odložena, pa še ne opuščena, ker se ne ve, kaj bode pri sklepanju miru Rusija od Turčije zahtevala. Težave mirne rešitve zaved turških se bodo namreč še le pokazale pri konferenciji vnanjih držav, ki bode potrebne premembe pretresala, ktere se pa Turčija ne bo smela vdeležiti, ali vsaj ne bo imela pravice glasovati.

Črnogorci so 31. p. m. bombardirali Podgorico s topovi, ki so jih dobili v Medunu.

Mesto je hudo poškodovano in neka turška baterija vničena. Trdnjavo medunsko so Črnogorci čisto razdejali in 7 najbolj vtrjenih hiš z dinamitom razstrelili. Vojna črnogorska se je vsled tega pomaknila še bolj proti Albaniji in pretrgala zvezo s Podgorico.

Srbski knez Milan se je 30. p. m. nenadoma podal k vojni svoji v Deligrad. Eni so rekli, da je to storil, ker Černajevu prav ne zaupa, eni pa trdijo, da je to storil vsled razpora, ki je v Beligradu nastal med civilno in vojaško gosposko.

V Švicarskem kantonu Tesinu so liberalci v Stabiju vrnivši se iz strelišča domu vdrl v hišo nekega „ultramontanca“ in nekega človeka ubili, druge pa v beg zapodili. Pravijo, da so to storili iz sovraštva do katoličanov, natančnejši vzrok pa se še ne ve.

Nemški državni zbor se je 30. okt. pričel s prestolnim govorom, ki je državniške dunajske jako poparil. V enomer so namreč trdili, da je vojskina nevarnost odstranjena, po prestolnem govoru nemškem pa je politično stanje jako nevarno. Tudi z besedico ne omenja tricesarske zveze, ki je dosedaj veljala kot porok za ohranjenje miru, ampak le obeta, da si Nemčija prizadeva mir ohraniti med državami, s katerimi jo po sosedščini in zgodovini tesneje sklenjena. Glede bodočnosti pravi: „Nemčija naj bo prepričana, da kri njenih sinov bo le tekla, če bode treba braniti svojo čast in lastne koristi.“ Prva seja zborova je bila kmalo končana, ker zbor zaradi prepičlega števila poslancev ni mogel sklepati. Ravno taka se je godila pri drugi seji, pri kateri je bilo od 397 poslancev nazočih le 196. Predsedništvo je razposlalo svoje slugе po Berlinu, da bi poiskali in v zbornico prignali obotavljavce, pa tudi to ni pomagalo in zbor se je moral v drugič raziti.

Izvirni dopisi.

Iz goriške okolice, 30. oktobra. (Volitve in zmaga — „človeče“ — „narodnjak“.) V nedeljo 29. oktobra je prestalo novo politično društvo „Sloga“ svojo preskušnjo. Smelo rečem, da jo je prestalo z odliko. Zmagali so razun enega vsi nasvetovani kandidati. V goriški okolici sta izvoljena dr. Jos. Tonkli in prof. Fr. Povše, na Tominskem Gorjup in Pagliaruzzi, na Krasu Mohorčič in dr. Abram, ki je bil po odpovedbi g. Do-

dajo, da bi izpolnjevali dolžnosti do svoje domovine. Sedaj položim svojo reč v vaše roke. Tajim, da sem kaj storil, kar me dela krivega in z zaničljivostjo odbijam od sebe ime zarotnika. Delal sem javno, po dnevu; pred očmi vradov ni nič skrito ali neočitno ostalo. Bojeval sem se, da priborim svojej domovini parlament. Drugi so pred menoj zmagali; a zmagati ali pasti, je slaven boj — boj, ki mora naj lepšej deželi sveta spet pridobiti bogastva in dobrote, ktere sta jej Bog in narava podarila.“

Govor ni vstrezal nadam nekterih slušateljev. Govorjen jim ni bil tako ognjevito, navdušeno, kakor so od O'Connella navadno pričakovali. A drugi so ga hvalili, ne da bi bil odvetniško umeteljno delo, ampak ker je bila mirna, odkritosrečna, neustrašljiva izpoved poštenega moža in vrlega kristjana. Ni zamolčal svoje krivice, še tako majhne. A pričnan je bil, tudi čutil in znal, da ni hudo-delec. Prosil ni toliko 12 pred njim sedečih porotnikov, kolikor nepristransko sodišče obče zgodovine za pravično razsodbo, da ni kazni vreden zarotnik. (Dalje prihodnjič.)

lenca izvoljen. Ne smete pa misliti, da se je volitev posebno gladko vršila. Morda še nikdar ni bilo toliko rogoviljenja, kakor pri teh volitvah. Venec — da govorim z besedami noviškega gosp. dopisnika — venec izdajstva pridobilo si je neko človeče, ki je skakalo po hribih in posebno po nekterih krajih vipavskih in narodnim volilcem prigovarjalo, naj nikar ne volijo od „Sloge“ priporočenih kandidatov, ampak Faganela in dr. Abrama. To človeče je imelo svoje posebne namene. Vsak se namreč boji, da bi ga kdo po krempljih ne krcnil. Tudi ono se tega boji, zakaj? to samo najbolje vé, pa na Goriškem to tudi drugi ljudje znajo. Upam, da je svojo igro izigralo.

Zdaj pa še „narodnjak“ Faganel. Ta mož je posestnik v Oseku pri Črničah in je živil nekaj časa čast biti poslanec za goriško okolico. Ob enem je tudi odbornik političnega društva „Sloga“, in je moral dobro vedeti, ktera moža je občni zbor društva kot kandidata postavil. Vrh tega mu tudi ni bilo neznano, da je bil namenjen za veliko posestvo kot kandidat postavljen biti. Njegovo delovanje, da se je dal omenjenemu možicelju v roke, da je popolnoma preziral sklep občnega zbora, da je na svojo roko kar čez noč sam kandidat postal, znači dovolj njegovo „narodnjaštvo“. Faganel je sam sebi zaušnico dal, naj mu ne bo oponošena! Dr. Abramovo ime je ono človeče tudi zlorabilo, ker je bil namenjen sam kandidirati na Krasu in ne v goriški okolici. Tudi tu je imel možicelj svoj vzrok.

Dr. Tonkli je dobil 67, prof. Povše 69 glasov od 111 volilcev. Čvrsto se je obnašala posebno duhovščina, kakor en mož so stali za priporočena kandidata, pa tudi Brici, Solkanjci, Dornberžani, Savodenjčani in še nekteri drugi so možato volili. Volilci so se popoldne zbrali pri „Lizi“, kamor sta tudi poslanca Tonkli in Povše prišla. Tu je posebno navdušenost zbudila napitnica dr. Tonkli-ja.

To so na kratko nektare črtice po volitvah; upam, da bo še prilika o tem kaj sporočati. Za danes pa sklenem in rečem: Živila naša poslanca dr. Tonkli in prof. Povše!

Iz zgornje Istre, 30. oktobra. (O volitvah.) Mili Slovenec! naznani svojim čitateljem radostno novico, da smo Slovenci pri volitvah v zbor 29. dan vinotoka sijajno zmagali. Volila sta se dva deželna poslanca, ki zastopata kmetiške soseske Koparskega okraja. Omenjeni dan, akoravno je bila nedelja, se je sošlo 67 volilcev, in bila sta za poslanca izvoljena od narodne stranke priporočena kandidata z 39 glasovi, namreč preč. gosp. Karol Fabris, dekan v Buzetu in g. Caharija Lijon, okrajni zdravnik v Kopru. Prav malo upanja smo imeli, da zmagamo, ker nasprotna lahon-ska stranka ni rok križem držala, timveč je očitno in na skrivnem na to delala, da bi volilce sebi pridobila; pa velikemu trudu nekterih odločnih narodnjakov se imamo zahvaliti, da smo zmagali. Kakor hitro so bile prvotne volitve volilnih mož dokončane, se je na to delalo, da bi bili volilci složni, ker le v složnosti je bilo mogoče zmagati. V to svrho se je sošlo več volilcev v Kubeđu, da bi se pogovorili zastran kandidatov, ki se imata voliti 29. oktobra v Kopru za deželna poslanca. Bila sta priporočena zgorej imenovana gospoda, na ktera naj bi vsi volilci stavili svoje zaupanje. Kakor je bilo dogovorjeno, tako so vsi narodni volilci enoglasno volili priporočena kandidata, in s tem premagali nasprotno stranko, ki ni mogla več kot 28 glasov svojima kandidatom pridobiti. Pred vsim pa se imamo zahvaliti 14 volilcem iz dolinske županije, ki

a on je vse zanikal, da ne oskrni svojih rok s silovitostjo. Na to opisuje nesrečo, ktero je Anglija tako bogato od narave obdarovanej Irskej pripravila. Prebivalci so vsled stiskanja, krivičnega zatiranja, prevelikih dac popolnoma osiromašili. Proč je tržtvo in obrtnijstvo. Posestva so zgubila svojo vrednost; naj boljše službe so v rokah Angležev. Dokazuje, kako se je zmanjšalo število prebivalcev od l. 1821 — 1841, končal pa je z besedami: „Ni nijedne pomoči več proti tako žalostnemu stanju? Da, je še! In mi naj bi se preganjali in preklinjali, ako želimo po postavnej poti blagor svoje domovine z nova priboriti? Čital-li vam nisem o čarobnem blagostanji, ki je sledilo za neodvisnostjo naših postav? Dokazal-li vam ga nisem iz pisem mož, ki so bili deželi naj hujši nasprotniki? In — vam nisem li pokazal rastočega blagostanja pod našim lastnim parlamentom iz zanesljivih virov? Kar se je zgodilo takrat, lahko se ponovi. O moja gospoda! to je boj: rešiti ubožce njih ubožnosti, priboriti lenuhu opravilo in plačilo, prisiliti plemenitase po plačanju dace za nepričučnost, ako se z nijednim sredstvom pripraviti ne

so s svojimi glasovi zdatno pripomogli k zmagi. Nadjati se imamo tedaj nekoliko boljših časov za narodno stvar v Istri, ker kakor upamo bomo imeli v prihodnjem deželnem zboru v Poreču saj zdatno narodno manjšino, ki se bode lahom in njihovim nakanom krepko ustavljala. (Prosimo večkrat kaj. Vred.)

Iz Štajarskega, 30. okt. Skrb za stanovske koristi se občno širi, odkar se je nehala prednost davati samo dvema stanovoma, plemstvu in duhovstvu. Tako je tudi prav, kajti razni stanovi, ki so razni državni faktorji, podvrženi enakim težnjam državnim, sami nar bolj vedo, kde jih čevelj tišči in da si naj sami iz pete potegnajo trn. Pravo je tedaj zadel knez Lichtenstein v svoji knjigi: die Interessenvertretung. Žlobudranje, da se človek, ki ima nekaj krščanskega duha, poganja samo za klerikalne koristi, bo kmalo nemogoče, ker ovi trdinci se sami proglasujejo za največje koristolovce, utilitetikarje. Tudi ne bo več kmalo koristilo, da bi se za stan potegoval, marveč bo moral vsak stan za se glasiti in si pomagati. Zadnji občni shod zdravnikov je prejšnjim za svoje koristi se potegujočim stanovom, na pr. delavcem pristopil, kar je zahteval, da se v zdravniških zadevah vsakokrat posluša glasilo zdravnikov in da naj se ne prezira! Prav tako! Kdo bi tudi o slikarstvu sodil, če ne slikar? Ali pa vprašaj lisico o perutnini? To napačno pravilo je dosedaj samo nasprot duhovenstvu veljalo, da je vsak smel in se čutil celo dolžnega o verskih, „klerikalnih“ zadevah soditi. Pred par meseci so zborovali na Českem gozdarji, (neki vdeležnik je rekel, da jih je bilo 700) učitelji česki, štajarski, in višji krogi šolski obilno vdeležbo takih shodov priporočajo in napravljajo shode učiteljev iz več šolskih okrajev, ker se stanovske koristi dajo najbolje zagovarjati v skupščinah, tem večih tem boljših. In mi duhovniki? Ali dosti zastopamo nar novejšo svoje in verske koristi?

Slišimo, da se bodo na Kranjskem sedaj vršile dekanijske konferencije. Prav tako, ker ta prilika daje priliko vzbujevati zanimanje za vzajemne koristi, za ktere so se nekteri dozda le malo ali pa nič zmenili.

Iz ? 1. novembra. (Lavantinska mlada duhovščina*) jako bolehuje in v primeri s starejo bolj hira, iz službe stopava in preje zamrje, vzroka dovolj, da si reč nekoliko ogledamo. En vzrok gotovo tiči v novem času, ki daja mladini posla črez mero, a veselja malo. Daja posla črez mero, ker je po svetu duhovščine manj, kakor jo je kedaj bilo; mladi umirajo, stareji odstopavajo in naslednikov malo; k temu še pride pomnoženje prebivalstva, pomnoženje šol in katehitičnih poslov, zato razmera naopak kakor bi morala biti, namreč: več posla, več moči. Pa morda še ravno stanovski posel ni nar umornejši; bolj, mislim, ga tare suhoparno socijalno življenje, vnanje tuge, pomanjkanje razvedrovanja. Duhoven dandanešnji bi res moral biti čuden mož, da zadostuje; moral bi biti nedotakljiv, čvrst, zveden, tak, ki shaja s pičlimi dohodki, podpira marsikaj dobrega, pa živi sredi hruša v samostanu. Mladost v novi dobi šolana ima vže v semenišču dosti prilike stopivši na ulico videti, kako je črtena; morda je videla pričetek nove dobe, ter nastavljena v javno službo koj prvi dan čutila najhuje bojevalno življenje, zlasti kakor je zadnje leta bilo; bi tedaj bilo čuda, da mladeži moč upada? Res je, da je kulturni boj nekoliko nehal, pa

kdo ve, kdaj se zopet počne? Pa tudi stareji duhovni trpe, se nam ugovarja. Res je. Pa kdo čuti več? Recimo mladi in stari ednako, so pa vendar stareji na bolj, ker so mirneje dneve gledali. Saj v tem zmislu reče mlademu stareji duhoven na smrt bolan: „Rad umrjem, nič dobrega ni za nas na svetu sedaj; Vas pa milujem, ker je sedaj Vam živeti.“ Duhovni so na slabšem od redovnikov. Med tem ko redovniki za se žive in so se svetu odtegnili, morajo duhovni med svetom, ljudstvom in z ljudstvom bivati, tudi ako bi jim to še tako težko bilo. In vse to bi jim ne podkopavalo življenja?

Temu nasprot bi bilo dobro mladi duhovščini moč zdrževati in če mogoče celo podvojiti, ter jej dajati moralno podporo, se posebno pa vpliv, kojega sedaj nimajo, ter skrbeti, da se jim delavnost polajša in moč življenja nekako vtrduje.

Z Dunaja, 1. novembra. (Vpravna sodnija) je 26. oktobra pričela svoje delovanje ter zavrgla neko določbo ministerstva za uk in bogočastje. To ministerstvo je namreč z odlokom od 27. maja t. l. določilo, da imajo prebivalci v Schönwaldu svojemu kuratu odrajtovati biro, ki so jo prej dajali fajmoštru v Guntersdorfu. Pa patron in fajmošter fare guntersdorfske sta se zoper to določbo obrnila do vpravne sodnije, ki jo je kot nepostavno (gesetzwidrig) zavrgla. Ta razsodba bo povsod zbudila veliko senzacijo. Dozdaj so imele razsodbe ministerske najvišjo veljavo, in človeku je bila le še odprta pot do presvitlega cesarja; zdaj je tudi za ministre postavljena sodnija, ki ima preiskovati, so li njihove določbe po vsem pravilne in postavne ali ne. Če tedaj minister zavrže kako pritožbo, zamore se človek obrniti še do vpravne sodnije, ki bode strogo gledala na to, da se točno izvršujejo postave in se nikomur ne dela krivica. To je za stranke velika dobrota, za ministre pa zdatna spodbuda, da se pri določbah svojih strogo držé določil postavnih, ker se gotovo ne bodo hoteli spuščati v nevarnost, da bi naposled vpravna sodnija njihove določbe kot nepostavne zavrgla.

Domače novice.

V Ljubljani, 4. novembra.

(Deželni predsednik,) vitez Widman se je z Dunaja zopet vrnil v Ljubljano.

(Č. g. Leopold Klinar) se je v jetnišnici na gradu ljubljanskem odpovedal službi, ki se je s 30. oktobrom t. l. vnovič razpisala. Plača razun prostega stanovanja znaša 600 gld. in 25% službene priklade, 14 kubik metrov bukovih in 7 kubik metrov jelovih drv, in 9 kilogr. stear. sveč. Prošnje se imajo v 14. dneh po knezoškofijstvu izročiti višjemu državnemu pravdnistvu v Gradcu.

(Za učiteljsko izpraševanje), ki se je vršilo pismeno 23., ustmeno pa 16.—28. in praktično 30. p. m., se je oglasilo 16 učiteljev in 2 učiteljici, med temi 1 za meščanske šole iz prirodznanske stroke, a prišlo jih je le 16. Izmed teh sta dva dobila spričalo II. vrste, devet jih je dobilo spričalo III. vrste in štirje so dobili spričalo IV. vrste. En učitelj je med skušnjo izstopil.

(Kranjski dež. odbor) je imenoval za uda c. k. okr. šol. sveta za Ljub. okolico g. g.: Franceta Kotnika iz Berda (p. Verbniki) in Jožefa Selnika.

(Iz seje deželnega odbora 28. oktobra.) Deželni odbor je sklenil, da se mladenči pred vstopom v deželno vino- in sadjerejsko šolo na

Slapu podvržejo izpraševanju iz učnih predmetov ljudskih šol, ter da bode mladenče iz Gorenjskega in Dolenjskega izpraševal v Ljubljani deželni odbornik dr. Bleiweis, mladenče iz Notranjskega pa šolski vodja na Slapu. — Poročilo deželnega inženirja Vičla, ki mu je deželni odbor vsled dopisa deželne vlade o izreku izvedencev pri ministerstvu kmetijstva o dr. Raf. Vicentinij-evi knjižici zarad osušenja cerkniškega jezera in zarad sredstev zoper povenj v loški in planinski dolini in zarad uravnanja Unca — naročil, da z g. Perucijem pregleda in preišče pož ravnike v planinski dolini, v ktere se odteka Unec, se izroči deželni vladi v pretres in odgovor: ali pritrdi stavljenim nasvetom, kako naj bi se iztrebili vodni požiravniki v planinski dolini in odstranile zapreke hitremu odtoku Unca, ki je posebno v zadnjih letih toliko škode delal. — Tudi poročilo inženirja Vičla, da so Planinci in drugi stanovniki planinske doline pričeli jako marljivo trebiti požiravnike in podzemelske votline, se objavi deželni vladi s prošnjo za denarno podporo, ki jo je ministerstvo kmetijstva v to že določilo s 1000 gld. — Sklenilo se je, obrniti se na deželno vlado, da okrajno glavarstvo v Logatcu v podlogo za razdelitev iz deželnega zaklada obljubljenе podpore pošlje izkaz pogorelcev in prevdarek požarnih škod v spodnjem Logatcu.

(„Tagblatt“-Steuer.) Veliko imamo davkov Slovenci, ali nemčurji kranjski, vsaj njihovi matadorji in prvaki, jih imajo še več, imajo namreč tudi še davek za „turški list“ ali „Tagblatt“. Iz pisma, poslanega nam iz Dolenjskega zvemo, da je nek grajščak tožil svojemu znancu tako-le: „Toliko imam davkov plačati, da sam ne vem, kje bom vzel denar za-nje. Zdaj mi pa pošljejo še poziv, da naj plačam 40 gld. za „Tagblatt“, ker letos toliko ná-me pride.“ — S tem je tudi pojasnjena skrivnost, kje „turški list“ dobiva svoj živež. Na ta način so se zavezali nemčurski velikaši skupno vsako leto zložiti primanjkljaj, ki mora velik biti, ker pri velikem številu matadorjev vendar-le še po 40 gl. na enega pride.

(Grozovitega morilca), ki je pred nekimi tedni v zgornjem Bitnu neki Mariji Eržen s sekiro glavo razklal, kakor smo v „Slovenču“ takrat poročali, še zdaj niso v pest dobili. Neki dopisnik iz Kranja v „Tagblattu“ tamošnjim ljudem očita pomanjkanje pravnega čuta, ker ne primejo morilca, ki se menda po domači vasi potika. Človek, ki nima ničesa zgubiti, lahko tako piše; če bi bili ljudje prepričani, da bodo te šibe za vselej rešeni, bi gotovo skrbeli za to, da bi morilec v luknjo prišel; ker se pa bojé, da že čez par let zopet ne zagleda belega dne in jim iz maščevanja ne požge cele vasi, kdo bi jim zameril, da leva nočeje dražiti in loviti, ampak da to skrb prepuščajo žandarjem, ki so za to plačani.

(Nove marke za koleke) se bodo vpeljele z novim letom 1877, stare pa koncem meseca januarija 1877 odpravile. Koleki do 50 kr. bodo rudeči, do 90 kr. višnjevi, od 1 do 5 gld. pa zeleni.

(Na pokopališče) k sv. Krištofu je na vseh svetnikov in vernih duš dan romalo na tisuče in tisuče ljudi, ki so šli tje obiskat svoje ljube, s kterimi so bili nekda v življenju sklenjeni. Grobi so bili lepo ozaljšani in brez števila lučic je na njih gorelo še pozno v noč. Pevci čitalnični so svojim umrlim znancem in tovaršem na vseh svetnikov dan ob polu štirih popoldne zapeli milo nagrobnico. Vreme je bilo nenavadno lepo.

*) Povod k temu dopisu mi daje dopis iz lav. škofije v „Slov.“ št. 124. Pisat.

(Umrlo) je meseca oktobra v Ljubljani 62 ljudi, 31 moškega in 31. ženskega spola.

(Cena mesa) za mesec november: kilogram najboljšega od pitanih volov velja 48., srednje 40 kr., slabše 32 kr.; kravje in nepitanih volov pa je po 42, 34 in 26 krajcarjev.

(Obligacije kranjske zemljiške odveze,) ki so bile 31. oktobra t. l. izžrebane, so:

S kuponi po 50 gl. štev. 163, 226, 245, 246, 260, 277, 322, 455;

s kuponi po 100 gl. štev. 60, 106, 298, 315, 433, 436, 497, 552, 571, 586, 587, 613, 614, 737, 754, 1358, 1409, 1626, 1664, 1813, 1861, 1872, 1957, 2011, 2024, 2090, 2123, 2151, 2419, 2450, 2455, 2493, 2494, 2543, 2577, 2590, 2633, 2746, 2813, 2823, 2846, 2892, 2925, 2947, 2982, 3004, 3063, 3097, 3103;

s kuponi po 500 gl. štev. 203, 425, 446, 525, 574, 622, 631, 717;

s kuponi po 1000 gold. štev. 27, 144, 164, 243, 276, 395, 405, 424, 530, 566, 579, 744, 753, 1514, 1519, 1522, 1545, 1610, 1666, 1723, 1759, 1790, 1839, 1903, 1919, 1944, 1953, 1965, 1990, 1997, 2005, 2024, 2096, 2252, 2340, 2488, 2540, 2553, 2569, 2571, 2636, 2693, 2741, 2815, 2829, 2833;

s kuponi po 5000 gl. štev. 46, 68, 236, 420, 431, 567, 603;

Lit. A. štev. 1174 za 250 gld., — štev. 1218 za 100 gld., — štev. 1258 za 10.000 gl., — štev. 1629 za 5000 gld., — štev. 1705 za 50 gld.;

s kuponi po 5000 gl. štev. 44 z deležnim zneskom z 4300 gld.

Omenjene obligacije se bodo v izsrečkanih kapitalnih zneskih v avstr. velj. po šestih mesecih (od dneva srečkanja po predpisu poslovnih pravil v gotovem denarju) pri kranjski deželni blagajnici v Ljubljani plačevale, ktera bo tudi za neizsrečkani znesek 700 gld. obligacije štev. 44 za 5000 gold. nove obligacije izdala.

Lastniki sledečih že poprej izsrečkanih obligacij se še niso oglašili za plačilo s kuponi štev. 74 po 50 gld.;

štev. 49, 137, 204, 346, 494, 601, 921, 1254, 1326, 1432, 1843, 1855, 1937, 1939, 2041, 2369, 2576, 2928 po 100 gld.;

štev. 211, 218, 310, 503, 553, 569 po 500 gld.;

štev. 234, 244, 290, 656, 708, 893, 987, 1114, 1502, 1590, 2037, 2302, 2492, 2830 po 1000 gld.;

štev. 218 po 5000 gld.

Lastniki navedenih obligacij se opominjajo, naj se oglasijo za izplačanje kapitalnih zneskov, ker se bodo obrest, ako bi jih priv. c. k. avstrijska narodna banka na kupone izdobe po nastopu za izplačanje kapitala odločenega časa izplačala, pri izplačanju kapitalnega zneska obligacij odtegnile.

Razne reči.

— Duhovske spremembe. V Lavanjski škofiji: Č. g. Fr. Trafenik je postal župnik v št.-ilu pri Velenju, in č. g. Martin Lapuh župnik pri Judoku na Kozjaku. —

V ljubljanski škofiji: Č. g. J. Keršič je dobil faro Jeseniško, č. g. Miha Bogolin pa faro Ajdoviško pri Žužemberku. Prestavljen je č. g. Janez Kobilca iz Dolenjevsi za kaplana k D. M. v Polje. — Razpisane so: Babno Polje 1. oktobra, Sv. Katarina in Spodnji Tuhinj pa 12. oktobra.

— Dr. Alojzij Zorn, semeniški vodja v Gorici, je imenovan za uda deželnega šolskega sveta goriškega.

— Č. g. Jožef Vraz, bivši provizor pri sv. Križu nad Mariborom, je na svojem posestvu v Selnici umrl 31. okt. še le 40 let star.

— Razpis učiteljskih služeb. Na Kranjskem. Šolskega okraja v Radovljici. Na 1razr. lj. šoli v Mošnah učit. služba l. p. 400 gl. in stanovanje, okraj. šl. svet v Radovljici do 8. novembra; na Jesenicah učit. služba l. p. 400 gl. in prosto stanovanje in vstanovljena priklada 42 gl. v srebru. Prošnje do 20. novembra pri okraj. šl. svetu v Radovljici. — V šolskem okraju Kerškem. Na 2razr. šoli v Kostanjevici v stalno vmeštenje nadučiteljska služba l. p. 500 gl., doklada in prosto stanovanje; do 17. novembra t. l. pri pomn. kraj. šl. svetu v Kostanjevici. Na 1razr. lj. šl. v Merni peči učit. služba l. p. 500 gl. in prosto stanovanje, do 10. novembra 1876 pri pomn. kraj. šl. svetu v Merni peči; na 1razr. lj. šoli v Poljanici (Pölandl) učit. služba l. p. 450 gld. in stanovanje, do 10. novembra pri pomn. kraj. šl. svetu v Poljanici. (Oboje v šolsk. okraju Rudolf.)

Na Goriškem. V sežanskem šol. okraju šolskih občinah III. vrste: v Škerbini, Repentabru in v Rodiku. Prosilci naj vložijo svoje prošnje najdalje do 15. novembra 1876 pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

— Premembe pri učiteljstvu. Na Kranjskem. G. Janez Škrbec, naduč. v Šent. Vidu pri Zatični v Višnjegoro (naduč.) g. Štefan Tomšič, zač. uč. v Tunjicah je (zač.) učit. v Sodražici; gna. Hedvig Šarc poprej v Vipavi, zač. poduč. v Bizelji; gna. Pavlina pl. Rezenberg, spruš. uč. kand., v Vipavo (zač.); gna. Henrike Ekl iz Čeruč zač. v Šent-Jernej.

— Poročila okrajnih šolskih nadzornikov na Štajarskem do deželnega odbora o ljudskih šolah štajarskih neki niso prav sijajna.

— Advokat dr. Josip Sernec naznanja, da je otvoril svojo pisarnico v Celju na glavnem trgu št. 38.

— G. Peter pl. Radič bode izdal zanimivo knjigo o tristoletni dobi notranje-avstrijskih dežel. Tudi životopis prvega kranjskega zgodovinarja J. L. Schönlebena (1618—1681) vrlo napreduje.

— Prebivalci idrijski so zdravniku dr. Jenko-tu poklonili adresu s 1009 podpisi, v kateri ga prosijo, da naj ostane med njimi in jih še dalje vodi na pot, ktera jim kot ljudem pristuje. G. dr. Jenko se v „Novicah“ Idričanom za ta dokaz ljubezni in zaupanja javno zahvaljuje ter jim naznanja, da ga na nikak način ni volja zapustiti mile mu Idrije.

— Za kmetijstvo posavsko nekatere posebno potrebne nauke bo jutri 5. novembra popoldne s pritiranjem sl. ministerstva kmetijstva razkladal g. France Povše, profesor na deželni kmetijski šoli v Gorici. Naj bi se gospodarji prav obilno vdeležili tega brezplačnega poduka.

— Velika nesreča se je zgodila v Vozovjem; 18letna hči posestnika Jož. Sanča je padla v globoki štepih ali studenec in — utonila.

— Pri celjski porotni sodnji se začno 13., 14., 15. novembra zopet obravnave. Toženi so: Karl Heumaier zarad goljufije, Franc Trauner zavolj uboja, Franc Postič zarad nezvestnosti, Vid Plajšek zarad težkega telesnega poškodovanja in Jožef Turk kot goljuf.

— Glasoviti Fuster, ki je l. 1848 dunajske vseučilišnike hujskal zoper vlado in je moral vsled tega pobegniti v Ameriko, se je nedavno vrnil v Gradec, kjer bode odsihmal stanoval. V Ameriki je na raznih javnih šo-

lah podučeval v angleščini, v kateri se tudi graškim učilnicam in posameznim ljudem ponuja za učenika. Fuster je že dokaj prileten, in je bil, če se ne motimo, leta 1831 za duhovna posvečen. V 27 letih, ki jih je preživel v Ameriki, skusil je marsikaj, in te britke skušnje so ga menda vsaj zmordile.

— Prvi semenj živinski v soboto 28. okt. pri sv. Tomažu pri Veliki nedelji, se je prav vrlo obnesel. Goveje živine je bilo blizu 2000, konjev nad 320; prodanih goved se je naštel 124 in 8 konjev. Cena pri kravah je največja bila od 20—50 gld., pri konjih 200 in pri volih 208 gld. Vkljub slabemu vremenu preteklih dnevoj je vendar prišlo mnogo kupcev iz Medžimurja, murskega polja, iz Goriškega in iz podravskega ravlin. Red sejma je bil izvrsten in ljudstvo za vsem dobro oskrbljeno.

— Rodu človeškega statistično šteje se na vsem svetu 2.288.000.000 ljudi; med temi 36.000.000 plemena kavkaškega, 552.000.000 mongolskega, 190 mil. etijopskega, 175.000.000 malajskega, 1.000.000 indijskoameriškega. Jezikov govori se 3642 in različnih verstev je 1000. Umre na leto 33.336.333 oseb, na dan 91.554, na uro 3630, na minuto 62. — Primeroma traja življenje človeško 33 let. — Osmi del vsega človeštva so vojaki. — Izmed 1000 oseb 74 letnih je 42 duhovnov ali očitnih govornikov, 30 kmetovalcev, 33 rokodelcev, 32 vojakov ali vradnikov vojaških, 29 odvetnikov ali tudi mercev, 27 profesorjev ali učiteljev in 24 lekarjev ali zdravnikov. Ti torej, ki se za zdajševanje človeškega življenja največ pečajo, umirajo najhitreje. (Pozor V, 84.)

— Das Benediktiner-Stift in Oberburg. (Von Ignaz Orožen, Lavanter Domkapitular. Marburg 1876. Im Selbstverlage J. M. Pajk's Buchdruckerei 16° 324 str.) Pisatelj „Celjske kronike“ se je po dolgem molčanju zopet enkrat oglašil, a žalibog! v nemškem jeziku. Podaja nam zgodovino gornjegraškega samostana, zanimivega v dvojnem oziru, stoji namreč na severno zahodni strani štajarski, na meji kranjski, tedaj na slovenski zemlji, in je bil in je še posestvo ljubljanskih škofov. Po večidel izvirnih pismih, ki jih je pisatelj dolgo časa marljivo iskal in prepisoval, pripoveduje začetek tega samostana leta 1140 po nekem bogoljubnem Teobaldu Chagere (Kaker?), ki je bil brž ko ne slovenskega rodu v savinski dolini, potem razširjenje samostanskega premoženja in druge razne dogodbe po vrsti njegovih opatov z dotičnimi krajšimi in daljšimi izpiski (regeste), izvirnih listin po letnicah, in slednjič vtelesenje njegovo škofiji ljubljanski l. 1461, vendar s pridržkom, da mora škof v samostanu 10—12 benediktincev vzdržavati. Stvar pa ni šla tako gladko, kakor si je mislil cesar Friderik IV. Samostanci si namreč izvolijo po smrti opata Gašperja Pintarja novega opata v osebi Gregorija Hineka brez ozira na prepoved cesarsko. In ko bi cesarju krepko ne bil pomagal tačasni papež Pij II., poprejšnji njegov tajnik, še bolj bi se bila reč zamotala, zakaj redovniki in njih enooki Grega se niso hoteli vdati. Po mnogem pisanju sem ter tje vzame l. 1463 prvi ljubljanski škof Žiga Lamberg Gornjigrad v posest, toda prazen je bil, oropan vseh dragocenosti. Predno se je pogodil z brati in predno so samostanu povrnilo vkradene reči, minulo je še nekaj let. Pa tudi potem se samostanci niso dobro počutili pod oblastjo škofa, ki jim je opata postavljaj ali odstavljaj, kakor se mu je ljubilo, in popolen mir se je povrnil v zidovje razburkanega samostana še le, ko je na pro-

njo škofovo papež Sikst IV. z bulo 8. aprila 1473 gornjegradski samostan odpravil in dovolil mesto menihov vzdrževati 10—12 svetnih duhovnikov.

Jako hvaležno, a tudi ne malo težavno je, da preč. pisatelj starim krajnim imenom dostavlja kolikor mogoče sedanja slovenska. Tega posla se ogibajo sploh nemški zgodovinarji, deloma ker ne umejo slovenski, deloma ker jim manjka natančnega poznanja krajnih razmer. Kot nameček sledi str. 215 urbar l. 1426, ki na drobno opisuje davke samostanskih podložnikov razdeljenih v 13 župnijah po Štirnskem, Kranjskem (ena) in Furlanskem (dve). Kranjci bi smeli ponosni biti, da imamo monografijo le enega samega samostana tako temeljito, s takim trudom in pri tem s takim veseljem spisano, kakoršno je preč. g. Orožen sestavil o gornjegraškem. Le nekaj kazi njegovo izvrstno delce: preskromna oblika knjižice se nikakor ne vjema z učenim predmetom, ki ima stalno vrednost za domačo zgodovino; kajti kdo bode imel priložnost ali pa tudi veselje pregledati vse listine in stara pisma, kakor je storil pisatelj, če bi bili tudi gotovo, da se ne pogube? Veče, dostojniše oblike bi želeli delcu in to bi se bilo zgodilo, da bi ga bil g. pisatelj izročil slov. Matici v slovenskem jeziku. Škoda! Tudi nemške pismenke ne ve-ljajo. V učenih razpravah Nemci sami rabijo skoraj brez izjeme latinske. Pogreški v pi-savi, kakor: „Namme“, gredo na račun Paj-kove tiskarne.

J. P.

— Čast. g. A. Jeglič je v torek do-vršil zadnji rigorozum. Izdelati ima sedaj še pismeno razpravo v dosego dohtarstva in do Božiča utegne biti že na Kranjskem. Na zdravje! — Vstav sv. Avgušтина je 1. t. m. praznoval šestdesetletnico svojega obstanka. Preč. dr. Švec je v krepki besedi imel spre-lep nagovor, naj bi vstav pomagal po vsej Avstriji vzbujevati in vtrjevati ljubezen do cerkve in do prave bogoslovne vere ter naj bi bil vir svetega duhovskega življenja.

— „Deutscher Hausschatz“ glasi se zabavni katoliški časnik, ki ga izdaja za literaturo katoliško jako vneti in mnogozaslu-žni knjigotržec Friderik Pustet v Ratis-bonu. Ravnokar je prišel na svetlo 2. snopič III. letnika, ki obsega na 48 straneh mnogo lepega in podučljivega berila, med drugim na-daljevanje zanimivega romana: „Bogata gospa“ od slavne pisateljice grofice Ide Hahn-Hahnove, „v daljnem zahodu“ od baronovke Berlepschove, zdravniške spokorne in svarilne pridige od dr. Schilinga, popotovanje po brojski dolini od J. A. Coste, pesmice in druge raznotere reči. Oblika je nekoliko večja od Benzigarjeve „Alte u. Neue Welt“, in človek ne ve, kateremu bi prednost dal. V vsakemu snopiču je tudi okoli 12 lepih in času primernih lesorezov (Holzschnitte). V drugem snopiču se med drugim nahajajo: „Bulgarski vstajniki“, ko jih v Vidinu na mo-rišče peljejo, turški sultan Abdul Hamid II, Črnogorke, ki živijo dovažujejo svojim možem, vrnitev turških beguncev itd. Vsako leto izide 18 snopičev po 24 kr., proti doplačilu 60 kr. dobe naročniki po vrhu še prelepo oljnato po-dobo „smrt sv. Jožefa“, o kateri se sme reči, da presega jako lepe oljnate premije Benzigarjeve. Komur okoliščine dopuščajo, naj si naroči ta zabavnik in naj podpira časnikar-stvo katoliško, po kateri poti se vpliv kužnega protiverskega časnikarstva naj laglje zatre.

Umrli so:

Od 29. okt. do 1. nov. Karol Zlatoper, del., 49 l., v bolnišnici, Marija Jager, mezarja hči, 17 l., za srčno napako. Drius Natale, v posilni del.,

Izdajatelj in odgovorni vrednik: Ferd. Pevec.

47 l., za jetiko. Marjeta Beniger, kajž, 44 l., v bolnišnici, za mrtuom. Franc Oblak, del., 36 l., v bolnišnici, za krčem. Marija Ban, žel. del. žena, 47 l., za pljučnico. Ana Prevec, notar. konc. ž., 83 l., v boln., vsled starosti. Gašper Smrekar, blapee, 35 l., v boln. za jetiko. Neža Pečenka, gostinja, 52 l., v boln., za jetiko. Franc Trumer, krēm. otrok, 1 1/2 m., za krčem.

Eksekutivne dražbe.

Na Štajarskem.

V tretjič: 8. nov. Franc Rošker v Plojdr, 16000 gl. (tožnik dr. Miklavc zavolj 200 gl.), Filip Karše 3300 gl. v Konjicah, Anton Lamprecht 4534 gl. pri Mariboru.

10. nov. Marija Damiš 2905 gl. pri sv. Lenartu.

11. nov. Terezija Potočnik 2645 gl. v Po-brežji, Jožef Karo 5950 gl. v Brezovcu.

Prihajajoči in odhajajoči železnični vlaki v Ljubljani.

Južna železnica.

Iz Dunaja poštni vlak ob 3. uri 4 min. popoldne.
„ „ brzovlak „ 6. „ 8 „ zvečer.
„ „ hitri pošt. vl. „ 2. „ 48 „ ponoči.
„ „ zmešani vlak „ 9. „ 17 „ zvečer.
Iz Trsta brzovlak 10. „ 31 „ zjutraj.
„ „ poštni vlak 12. „ 57 „ popoldne.
„ „ hitri poštni vlak 3. „ 43 „ ponoči.
„ „ zmešani vlak 4. „ 45 „ zjutraj.
(Brzovlaki stojé po 4 min., navadni vlaki po 10 min.
zmešani po pol ure.)

Rudolfova (gorenjska) železnica.

Odhajajo na dan po 3 vlaki: prvi ob 3. uri 55 min. ponoči.
drugi „ 10. „ 40 „ popoldne.
tretji „ 7. „ 35 „ popoldne.
Prihajajo pa trije: ob 2. uri 35 min. ponoči od sv. Valentina.
„ 7. „ 45 „ zjutraj „ „
„ 6. „ — „ zvečer od Lesec.

Telegrafične denarne cene 3. novembra.

Papirna renta 62.70 — Srebrna renta 66.90 —
1860letno državno posojilo 109.25 — Bankna akcije 835
— Kreditne akcije 148.60 — London 123.35 — Srebro
103.75 — Ces. kr. cekini 5.90 20frankov 9.96.

Denarstvene cene. 3. novembra.

Državni fond.	Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta	165.—	167.85
5% renta v srebru	66.70	65.90
Srečke (lozi) 1854. l.	104.50	105.50
„ „ 1860. l. celi.	108.50	108.75
„ „ 1860. l., petinke	114.—	115.—
Premijski listi 1864. l.	123.50	129.—
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	96.50	96.75
Kranjske, koroške in primorske po 5%	95.—	86.—
Ogerske po 5%	74.25	75.—
Hrvaške in slavonske po 5%	84.—	—
Šedmograške po 5%	73.25	73.75

Delnice (akcije).

Nacionalne banke	825.—	830.—
Unionske banke	51.—	51.50
Kreditne akcije	145.—	145.20
Nižoavstr. eskomptne družbe	640.—	645.—
Anglo-avstr. banke	71.50	72.—

Srečke (lozi)

Kreditne po 100 gl. a. v.	158.—	159.—
Tržaške „ 100 „ k. d.	118.—	119.—
„ „ 50 „ „ „	56.—	56.50
Budenske „ 40 gl. a. v.	29.—	29.50
Salmove „ 40 „ „ „	38.75	39.—
Palfi-jeve „ 40 „ „ „	28.—	28.25
Clary-jeve „ 40 „ „ „	29.25	29.75
St. Genois „ 40 „ „ „	31.75	32.25
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	26.75	—
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	22.—	23.75

Srebro in zlato.

Ces. cekini	5.95	5.97
Napoleonsd'or	9.95	9.97
Srebro	104.50	105.—

Nova šola.

V sv. Križu poleg Turna se bo nova šola zidala. Po preračunu bo stalo vse delo 11.767 gl. 92 kr. Kdor želi eno ali drugo delo, ali morebiti vsa dela sku-paj prevzeti, naj svojo ponudbo (ofert) poštne prosto pošlje krajnemu šolskemu svetu v sv. Križu poleg Turna (via Littai) do 27. novembra 1876. Delo se bo iz-ročilo tistemu, ki ga bo po najnižji ceni prevzel, in najboljšo poročstvo za svoje dobro delo dal. — Načrt šole, preraču-njena cena za posamezna dela itd. je na ogled v farovži v sv. Križu. (67—1)

„THE GRESHAM“ zavarovalno društvo na življenje v Londonu.

Sedež podružnice za Avstrijo je na
Dunaju, Opernring šte. 8.

Aktiva društva znašajo nad 53,000.0000 frnk.
Letni dohodki na premijah
in obrestih 30. jun. 1875 11,851.351 „
Za zavarovanja na življenje
in odkupljenja je društvo
od ustanovitve (1848) iz-plačalo nad 62,000.000 „
V zadnji 12 mesečni dobi
se je društvo stavilo za 43,942.475 „
novih ponudb, in v zad-njih 21 letih stavljenе po-nudbe zdaj skupaj zna-šajo več ko 720,000.000 „

Razglede in vsakotera pojasnila daje za-stopništvo za Kranjsko, Koroško in Spodnje Štajarsko v Ljubljani pri gosp. Valentinu Zeschko-tu, agenti po deželi in podružnica za Avstrijo (66—1)

na Dunaju, Opernring št. 8.

Zobni zdravnik dr. Tanzer iz Grada

je zarad obilnih bolnikov podaljšal svoje bi-vanje v Ljubljani do 7. novembra in zdravi vsak dan od osmih zjutraj do petih zvečer v gostilnici „pri Slonu“, sobna št. 35 in 36, II. nadstropje, nad velikimi vratmi. (65—2)

Kapljice (duh) za gožo (krof)

izvrsten pripomoček za gožo (krof) po-šilja po 1 gold.

V. Franz
v Holoubkau (Česko).

Pri njem se dobivajo tudi kapljice (duh) za putko (zoper putko in trganje po udih) 1 gold. 20 kr. (33—19)

Prečastiti duhovščini in vsim cerkvenim predstojnikom

priporočam podpisana svojo bogato zalogo mnogovrstnega blaga za vsakoršno cer-kveno obleko, ter tudi izdelane mašne plašče, pluvijale in dalmatike; bandera, baldahine in banderčeka pred sv. Rešnjim Telesom. Dalje imam v zalogi blago in izdelano cerkveno perilo, kakor albe, ko-retlje, korporale in raznovrstne rutice. Staro cerkveno robo jemljem tudi v za-meno ali v popravo in predelovanje, kakor kdo želi; sprejemljem ravno tako vsa do-tična vezanja.

Imam tudi v zalogi pozlačene oltarne šopke, svetilnice, križe, svečnike itd.

Z besedo: sprejemljem ter vestno iz-vršujem vsako dotično naročilo in sicer ročno in pošteno, kolikor mogoče po najnižji ceni.

Ana Hofbauer,
pred mostom.

(57—5)

Natianili Blaznikovi dediči v Ljubljani,